

Време е за референдум

Публикувано от mOn на 11.03.2010

Време е за референдум

(есе)

Една от поуките на местните избори е, че европейските жестикулации на ОДС не изиграха особена роля за спечелване на гласове.

Каква по-голяма услуга можеше да направи еврокомисията и лично Романо Проди на управляващите освен да им обещае да заличи разликите между първа и втора вълна кандидати и да даде макар мъглява надежда за изоставащи като България? Цялата кампания премина под знака на двусмислената употреба на синия цвят, на вграждането на българската карта в орбитата на европейските звезди и т.н.

Започна да се гадае как СДС ще използва по-нататъшните стъпки в мъчителния бюрократизиран процес на евроинтеграция за запазване на властта в близките десет години: покана за преговори - местни избори, начало на преговорите, евентуално отмяна на шенгенските визи - предсрочни парламентарни избори, покана за членство - нови избори и т.н. Само че тази сметка се оказа умерено вярна, а хората си гласуваха съобразно местните сюжети и до голяма степен санкционираха политиката на управляващите. И ако СДС продължава да разчита на Европа като основен електорален локомотив, разочарованията рискуват да бъдат все по-големи.

Защото европейската тема в България е елитарен продукт. Просто онези, които са включени в международните мрежи на обмен и които реално печелят от процеса на отваряне - онези, които имат контактите, които могат да пишат проекти, или които прото знаят добре чужди езици - са едно аристократично малцинство, концентрирано в София и няколко по-големи града. За огромното мнозинство от българите Европейския съюз е абстракция; не повече от 40 на сто изобщо го различават от мечтания консесуален Запад. Известно време утопията работеше, защото беше далече, но сега, когато западните стоки, образи и практики са тук, под носа ти, мечтанието почва да променя посоката си; наместо да се вайкаш, че ние българите сме се озовали в коридора на историята, започваш все повече да се питаш защо съседът вече има европейски стандарт, а ти - не. Оттук нататък все повече хора ще осъзнават какво точно е Европейския съюз и че за едни интеграцията ще е нещо добро, за други - лошо. Че наред с безспорните стратегически предимства, в краткосрочна перспектива някои ще загубят работата или бизнеса си, други - властта, трети - престижа, рутинната или просто спокойствието си.

Този процес тече отдавна. Колкото по-далеч е от ЕС дадена страна, толкова по-мошен е консенсусът около него. В Албания той е най-висок, обратно Швейцария, чиито стандарти в много отношения са по-високи от европейските, отхвърли идеята за членството. Маахстрихтският договор мина с около процент разлика във Франция, страна-основателка на ЕС; в мечтаещата за присъединяване Чешка република обществената подкрепа вече падна под 50 на сто, а в наскоро

присъединилата се към ЕС Австрия тя днес е 23%. Колкото повече се приближава България до членство, толкова по-слаба рискува да е обществената подкрепа - това неизменно съпътства превръщането на евроутопията в реални бюрократични процедури, налагане на квоти, затваряне на предприятия и т.н.

Ако България бъде поканена за преговори през декември, това ще бъде уникалният момент за провеждане на

референдум за присъединяването на България към ЕС.

По-голяма подкрепа като че ли интеграторите няма да получат, оттук нататък тя ще спада.

Защо изобщо е необходим подобен акт? Става дума за предаване на националния суверенитет на една над-национална инстанция. Не бива тук да се подменя прякото волеизявление на гражданите с това, че виждаш ли гласувайки за депутати от СДС за едно Велико народно събрание, всъщност подкрепяш евроинтеграцията. Още по-абсурден е аргументът, според който проучванията на общественото мнение показвали достатъчна подкрепа за присъединяването. Вотът не е описание на общественото мнение, а обществен ангажимент на една нация. Веднъж гласували за евроинтеграцията с мнозинство от над две трети (както мисля, ще стане ако референдумът бъде направен в началото на годината), българите ще бъдат готови да изтърпят много повече, защото това ще е техен избор, не наложена от някакви софийски елити утопия.

"Това е пътят, по него ще вървим - каза Костов пред Народното събрание на 14 октомври, - колкото и да е трудно, каквото и да ни очаква, с каквото и да платим създаването на конкурентна пазарна икономика." Тези думи, подкрепени от гражданския вот, ще се превърнат в обединяваща нацията парола; без него те почват да напомнят Сталин, който така беше готов да жертва едно-две поколения заради светлото бъдеще.

В България до сега практичеки няма дебат по темата Европа. Сякаш вичко е тихо и консенсуално. Но не щеш ли през февруари премиерът се озъби на Брюксел и думите му предизвикаха най-неочаквана антиевропейска вихрушка. Очевидно под повърхността дремят непознати, ирационални енергии. Ако проблемите не се изговорят сега, в началото на процеса, ако не се потърси народният вот сега, преди да сме навлезли в мъчителните спирали на евроинтеграцията, обществената подкрепа може рязко да се отвърне от управляващите в един много по-решителен момент, когато вече ще е късно да се дава заден ход.